ALİ BİN HASEN

Hadîs ve nahiv âlimlerinden. Adı, Ali bin Hasen'dir. Babasının adının "Mübârek" olduğu da bildirilmiştir. "Ahmer" adı ile de tanınmıştır. Doğum târihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Vefât târihi olarak 253 (m. 867) senesi rivâyet edilmektedir.

Hadîs ilminde âlim bir zât olup, "Hâfız" ve hattâ "İmâm" payesine ulaşmıştır. Hadîs ilminde "Hâfız", yüzbin hadîs-i şerîfi sebebleri ile birlikte ezbere bilen âlimdir. "İmâm" da, o ilimde sözleri delîl olan müctehid âlimlere denir.

Ali bin Hasen, Nişâbûr'da yetişen muhaddislerdendir. O, Ebû Hâlid-i Ahmer'den, Süfyân bin Uyeyne'den, Abdullah bin İdrîs'den, Cerîr bin Abdülhamîd'den ve onların tabakasından olan âlimlerden ilim alıp hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Kendisinden de, İbrâhîm bin Muhammed bin Süfyân, Muhammed bin Süleymân bin Fâris ve daha birçok kimse ilim alıp hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir. Hâkim, onun hakkında diyor ki: "O, 251 (m. 865) senesinde hayatta idi. Ve Nişâbûr'da zamanının en büyük âlimiydi."

O, hadîs ilminde müsned sahibi olan bir âlim olduğu gibi, Nahiv ilminde de zamanının nahivcileri arasında yer alıyordu. Hattâ zamanında "Şeyhu'n-Nûhhât" (Nahivcilerin üstadı) ünvanına sahipti. Arap edebiyatında üstün bir bilgiye sahip olan Ali bin Hasen, büyük nahiv üstadı Kisâî'nin talebesidir. Arapçanın nahiv bilgisinde söz sahibi oldu. Bu sahada, mahir olan ve kendisine müracâat edilen bir zâttı. Kisâî, onu, zamanının devlet başkanı olan Hârûn Reşîd ile tanıştırdı. Halife, onunla çocuklarının yetiştirilmesi husûsunda anlaştı. Halifenin oğlu Me'mûn'u o yetiştirdi. Bundan dolayı kendisine "Müeddib-i Me'mûn-il-Abbâsî denir. Ali bin Hasen, hac yolunda vefât edinceye kadar halifenin bu hizmetinden ayrılmadı.

İlmî müzâkeresi çok kuvvetliydi. Nahiv ilmine âit 40 000 beyti ezbere biliyordu. Yahyâ bin Hâlid el-Bermekî'nin kurduğu ilim meclislerinde, meşhûr nahiv âlimi Sibeveyh'in nâzırlığını yapıyordu. Nahiv ilmine âit "Tüfenn-ül-Bülagâ" ve "Tasrif adında iki eserini tasnif etti.

1) El-A'lâm cild-4, sh. 271

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 520